

حدود اختیارات و تکالیف ضابطین نظامی در جرایم نظامی علیه امنیت

نگارنده

سعید خلیزاده

(عضو سازمان بسیج حقوق دانان)

شماره کتابشناسی ملی : ۵۵۶۸۶۲۴	شابک : 978-600-7943-99-1 :
عنوان و نام پدیدآور : حدود اختیارات و تکالیف ضابطین نظامی در جرایم نظامی علیه امنیت/ نگارنده سعید علیزاده.	مشخصات نشر : کرج: پژوهش اخوت، ۱۳۹۷.
پادداشت : کتابنامه:ص. ۱۹۵.	مشخصات ظاهری : ۲۲۵ص.
عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc	پادداشت : کتابنامه:ص. ۱۹۵.
موضوع : ضابطان دادگستری -- ایران -- شرح وظایف	عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc
موضوع : Bailiffs -- Iran -- Job descriptions :	موضوع : ضابطان دادگستری -- ایران -- شرح وظایف
موضوع : پلیس -- ایران -- شرح وظایف	موضوع : Bailiffs -- Iran -- Job descriptions :
موضوع : Police -- Job descriptions -- Iran :	موضوع : پلیس -- ایران -- شرح وظایف
موضوع : جرایم نظامی -- ایران	موضوع : Police -- Job descriptions -- Iran :
موضوع : Military offenses -- Iran :	موضوع : جرایم نظامی -- ایران
ردیف دیوبی : ۳۴۷/۵۵۰۱۶	موضوع : Military offenses -- Iran :
ه. بندی کنگره : ۱۳۹۷ ۴۸۴/۱۶۲۳KMH :	ردیف دیوبی : ۳۴۷/۵۵۰۱۶
سرشناسه : علیزاده، سعید، ۱۳۴۹-	ه. بندی کنگره : ۱۳۹۷ ۴۸۴/۱۶۲۳KMH :
وضعیت فهرست نویسی : فیا	سرشناسه : علیزاده، سعید، ۱۳۴۹-

حدود اختیارات و تکالیف ضابطین نظامی در جرایم نظامی علیه امنیت

ناشر: پژوهش اخوت

تالیف: سعید علیزاده

تاریخ چاپ اول: ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۴۳-۹۹-۱

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

روبروی پردیس کشاورزی دانشگاه تهران، کرج

حق چاپ محفوظ و مخصوص مؤلف است

مسئولیت صحت همه مطالب، با مؤلف است.

فهرست

۱..... پیشگفتار

بخش اول/ ۵

۵..... تعریف شناسی و مبانی

۶..... فصل اول: اهمیت امنیت برای حفظ حاکمیت ملی برای دول و ملل

۸..... مبحث اول - نقش نیروهای نظامی در تأمین امنیت

۱۰..... مبحث دوم - جایگاه نیروهای مسلح در نظام قانون اساسی ایران

مبحث سوم - اقتضائات و فلسفه‌ی سازوکارهای حقوقی و قضایی اختصاصی؛ در

۱۳..... رسیدگی به جرم‌های مسلح

۱۷..... فصل دوم: نظامی

مبحث اول - کارکنان مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمان‌های

۱۸..... وابسته

مبحث دوم - کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران و سازمان وابسته

مبحث سوم - کارکنان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سازمانهای وابسته و اعضای

۲۰..... بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

مبحث چهارم - کارکنان وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان وابسته

۲۳..... مبحث پنجم - کارکنان مشمول قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

۲۳..... مبحث ششم - کارکنان وظیفه از تاریخ شروع تا پایان خدمت

مبحث هفتم - محصلان: موضوع قوانین استخدامی نیروهای مسلح - مراکز آموزش

نظامی و انتظامی (در داخل و خارج از کشور) و نیز مراکز آموزش وزارت دفاع و

۲۵..... پشتیبانی نیروهای مسلح

۲۵..... مبحث هشتم - کسانی که به طور موقت در خدمت نیروهای مسلح هستند

۲۶..... فصل سوم: جرائم نظامی

۳۰..... مبحث اول - جرائم نظامی مرتبط با امنیت

۳۱..... بند اول - محاربه و افساد فی الارض

۳۶..... بند دوم - بغی

بند سوم - طراحی برنامه براندازی به منظور تغییر و نابودی اساس نظام جمهوری

- اسلامی ایران ۳۸
- بند چهارم - تشکیل جمعیت یا اداره به منظور برهم زدن امنیت کشور ۳۹
- بند پنجم - اقدام برای جداسازی قسمتی از قلمرو حاکمیت یا لطمه وارد کردن به
تمامیت یا استقلال کشور ۴۳
- بند ششم - تسلیم افراد تحت فرماندهی خود یا پایگاه یا محلی که حفاظت آن به او
سپرده شده ۴۴
- بند هفتم - جمع آوری نیرو و کمک برای دولت در حال جنگ با ایران یا گروه ها و
دسته های مفسد و محارب ۴۶
- بند هشتم - اجبار، تحریک به فرار یا تسلیم یا عدم اجرای وظایف نظامی به منظور
براندازی حکومت یا نخست نیروهای خودی در برابر دشمن ۴۶
- گفتار دوم - جاسوسی و اتم مرتبط با آن ۵۰
- بند اول - ماهیت جرم جاسوسی ۵۶
- بند دوم - مصادیق جرم جاسوسی ۵۷
- ۱-۲- تحصیل اسناد و اطلاعات و تسلیم آن به دشمن ۵۷
- ۲-۲- تسلیم اسرار نظامی، سیاسی و اقتصادی صنعتی به دشمنان داخلی و خارجی
..... ۶۰
- گفتار اول - جرائم برانداز و سایر جرائم مرتبط با آن ۶۳
- ۳-۲- ورود به محل نگهداری اسناد و اطلاعات و دسترسی به اسناد و اطلاعات به نفع
دشمن ۶۴
- ۴-۲- مخفی کردن جاسوسان و افراد دشمن که مرتکب جاسوسی شده اند ۶۷
- گفتار سوم - جرائم مرتبط با اسناد ۶۸
- بند اول - سند ۶۸
- بند دوم - حفاظت و دسترسی ۷۰
- بند سوم - طبقه بندی و تغییر آن ۷۲
- بند چهارم - تغییر طبقه بندی ۷۴
- بند پنجم - افشاء عمدی اسناد و مدارک ۷۶
- بند ششم - افشاء اسناد و مدارک از روی بی احتیاطی و بی مبالاتی ۸۰

بند هفتم- افساء غیر مجاز اسناد رایانه‌ای	۸۵
فصل چهارم: ضابط دادگستری و نقش آن در فرآیند کیفری	۸۵
مبحث اول- انواع ضابطان	۸۷
گفتار اول- ضابطان عام	۸۸
گفتار دوم- ضابطان خاص	۹۰
بند اول- رؤسا، معاونان و مأموران زندان (صرفاً در خصوص امور مربوط به زندانیان)	۹۱
بند دوم- مأموران وزارت اطلاعات	۹۲
بند سوم- سازمان اطلاعات سپاه	۹۵
بند چهارم- نیروهای مقاومت بسیج	۹۵
بند پنجم- مأموران مبارزه با قاچاق	۹۷
بند ششم- سایر خادمان خاص به موجب قوانین مربوطه	۹۸
گفتار سوم- ضابطان نظامی	۹۹
بند اول- مصادیق ضابطان نظامی	۱۰۰
۱-۱- ضابطان عام نظامی	۱۰۰
۲-۱- ضابطان خاص نظامی	۱۰۳

بخش دوم/ ۱۰۷

بررسی اختیارات و وظایف ضابطان نظامی در جرائم نظامی- امنیتی	۱۰۷
فصل اول: اختیارات (وظایف) ضابطان نظامی در جرائم نظامی- امنیتی	۱۰۸
مبحث اول- اختیارات ضابطان نظامی نسبت به جرائم نظامی- امنیتی در جرائم	
مشهود	۱۱۰
گفتار اول- جرم مشهود	۱۱۴
گفتار دوم- دامنه وظایف و اختیارات ضابطان نظامی در برخورد با جرائم نظامی	
مرتبط با امنیت در جرائم مشهود	۱۱۷
مبحث دوم- دامنه وظایف و اختیارات ضابطان نظامی در برخورد با جرائم نظامی	
مرتبط با امنیت در جرائم غیر مشهود	۱۲۴
فصل دوم: تکالیف ضابطان نظامی در برخورد با جرائم نظامی مرتبط با امنیت (وظایف ضابطان نظامی در برابر متهم)	۱۲۷

مبحث اول - دقت در رعایت حقوق حمایتی متهم.....	۱۲۹
مبحث دوم - حق حضور وکیل و ملاقات وی.....	۱۳۱
مبحث سوم - اعلام مشخصات متهم به دادسرای محل.....	۱۳۴
مبحث چهارم - مطلع نمودن اطرافیان متهم از تحت نظربودن وی.....	۱۳۴
مبحث پنجم - پاسخگویی به بستگان متهم در خصوص تحت نظر بودن وی.....	۱۳۵
مبحث ششم - مساعدت متهم جهت اطلاع رسانی به اطرافیان وی در خصوص تحت نظر بودن او.....	۱۳۵
مبحث هفتم - معاینه پزشکی متهم.....	۱۳۷
مبحث هشتم - تفهیم کتبی حقوق قانونی متهم به وی.....	۱۳۸
مبحث نهم - رعایت حقوق مقرر در ماده واحده قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی.....	۱۳۹
مبحث دهم - ضرب و تزلزل و اشیاء متهم و منع بازرسی امکان غیر مرتبط.....	۱۴۵
مبحث یازدهم - حق سکوت متهم.....	۱۴۶
مبحث دوازدهم - حق رعایت موارد مربوط به حیوانی.....	۱۴۷
مبحث سیزدهم - حق برخورداری از رفتار انسانی و حفظ کرامت انسانی وی.....	۱۴۹
فصل سوم: چالش مربوط به لزوم رعایت اصل تکالیف ضابطی (حقوق متهم) در جرائم نظامی مرتبط با امنیت.....	۱۵۰
مبحث اول - بررسی معضل موجود در جرائم مربوط به امنیت.....	۱۵۳
مبحث دوم - بررسی معضل موجود در جاسوسی و جرائم مرتبط با آن.....	۱۵۵
مبحث سوم - بررسی معضل موجود در جرائم مربوط به امنیت.....	۱۵۶
فصل چهارم: لزوم برقراری نظام افتراقی تعقیب و تحقیق کیفری نسبت به جرائم نظامی امنیتی.....	۱۵۷
فصل پنجم: بررسی بستر فقهی و حقوقی امکان اصلاح و تعدیل قانون در راستای حمایت از ضابطان نظامی در برخورد با جرائم نظامی علیه امنیت.....	۱۶۱
مبحث اول - ابزارهای فقهی توجیه اصلاح قانونی مورد بحث.....	۱۶۳
گفتار اول - قاعده تقدیم اهم بر مهم.....	۱۶۴
گفتار دوم - مصلحت.....	۱۶۵

گفتار سوّم - قاعده دفع افسد به فاسد.....	۱۶۸
فصل ششم: بررسی موضوع از منظر نظام حقوقی.....	۱۷۲
مبحث اول - نظام حقوق اساسی.....	۱۷۳
فصل هفتم: توجیه حقوقی برقراری اصلاح و تعدیل قانون در راستای حمایت ضابطان نظامی در برخورد با جرائم نظامی علیه امنیت.....	۱۷۶
مبحث اول - مکتب حقوق فردی.....	۱۷۹
مبحث دوم - مکتب حقوق اجتماعی.....	۱۸۰
بخش سوّم/ ۱۸۳	

نتیجه گیری و پیشنهاد.....	۱۸۳
منابع و مأخذ.....	۱۹۵

پیشگفتار

دو مقوله‌ی امنیت و آزادی هر دو از حقوق فطری و طبیعی افراد در جامعه‌ی انسانی قلمداد می‌شود، که قانونگذار به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان حکومت باید تدابیر لازم جهت تأمین این دو را در نظر داشته باشد. از دُرفی دیگر دو رکن نامبرده به عنوان مصادیقی از حقوق شهروندی افراد جامعه نیز شرح شده‌اند که وظیفه‌ی دولت (دولت به معنی عام) برقراری آن‌هاست. جامعه می‌باشد.

در مواردی پیش می‌آید که احرا و تأمین هم زمان این دو مقوله در عمل با هم تراحم پیدا می‌کند. شرایط به نحوی پیش می‌رود که اجرای یکی لاجرم منجر به ترک دیگری می‌شود. در چنین شرایطی جمع میان آن دو، به اقتضای فحوای قاعده «الجمع ما بین اولی من الطرح»، عملاً متعسر یا ممتنع می‌گردد.

از جمله مواردی که جلوه‌گاه بروز این تراحم است، مراجعه به ضابطان نظامی با جرم یا متهم نظامی امنیتی است. یکی از مراحل پیش‌گفتار «امر کیفری» در نظام آیین دادرسی کیفری، مراحل پیش از تحقیقات در دادسرا است که ضابطان نظامی به منظور کشف جرم نظامی، حفظ آثار، علائم، جمع‌آوری ادله‌ی وقوع جرم، شناسایی، یافتن متهم و جلوگیری از فرار یا مخفی‌شدن وی و... مبادرت به انجام پاره‌ای اقدامات قانونی لازم و

مذکور در قانون می‌نمایند.

مواد ۲۸ تا ۶۳ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ به همراه اصلاحات سال ۱۳۹۴ به نحو مبسوط و جامع، تکالیف ضابطان را که بسیاری از آنها شامل حقوق حمایتی متهمان می‌شود، مقرر نموده است. مورد این حقوق حمایتی عدیده است که از جمله‌ی این حقوق می‌توان به: حق رعایت حریم و آزادی بازجویی، حق برخورداری از رفتار انسانی و حفظ کرامت انسانی، معریت منزل و اشیاء متهم و منع بازرسی امکانه غیر مرتبط، مطلع نمودن اطرافیان متهم از تحت نظر بودن وی، حق حضور وکیل متهم و ملاقات وی، رعایت حقوق مقرر در قانون لزوم احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی و... اشاره کرد.

چنانچه در این میان، ضابطان: حقوق حمایتی متهم را که در قانون مقرر گشته، رعایت ننمایند با ضمانت اجرائی مدنی، کیفری یا انتظامی مواجه می‌شوند.

در واقع با مطالعه‌ی مفصل مواد ذکر شده؛ قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی در می‌یابیم که ضابطان حرم و رعایت اصول و تشریفات عدیده‌ای در راستای انجام وظایف قانونی خود هستند. از سوی دیگر، بخش هشتم قانون جدید آیین دادرسی کیفری، که با عنوان قانون آیین دادرسی کیفری جرایم نیروهای مسلح و دادرسی

اقدامات لازم قانونی را به عمل آورند.

آنچه گفته شد طرحی از یک معضل قانونی است که به نظر نگارنده در فرآیند تحقیقات نسبت به اتهامات نظامی مرتبط با امنیت، می‌تواند ایجاد مشکل و گاه اختلال نماید و چه بسا آثار سوء ناشی از این رویکرد قانونی، در نهایت گریبانگیر جامعه به عنوان یک کل واحد شود.

www.ketab.ir